

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľa **M. J.**, nar. X., bytom T., N. č. X., zastúpeného opatrovníčkou JUDr. J.J., nar. X. X., bytom T., N. č. X., proti odporkyni **Sociálnej poisťovni v Bratislave**, Ulica 29. augusta č. 8, o výšku invalidného dôchodku, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. novembra 2011, č. k. 24Sd/155/2011-41, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave z 29. novembra 2011, č. k. 24Sd/155/2011-41 **z m e ň u j e** tak, že rozhodnutie odporkyne z 28. apríla 2011 číslo X. **z r u š u j e** a vec **vracia** odporkyni na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Navrhovateľ **nemá** právo na náhradu trov konania.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Trnave rozsudkom z 29. novembra 2011, č. k. 24Sd/155/2011-41, potvrdil rozhodnutie z 28. apríla 2011 číslo X., ktorým odporkyňa podľa § 70 ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) priznala navrhovateľovi invalidný dôchodok od 30. januára 2010 v sume 186,40 € mesačne. Zároveň týmto rozhodnutím podľa § 82 zákona o sociálnom poistení v súlade s opatrením Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej

republiky č. 404/2010 Z. z. od 1. januára 2011 odporkyňa zvýšila navrhovateľovi tento invalidný dôchodok na sumu 189,80 € mesačne.

V odôvodnení uviedol, že invalidný dôchodok bol navrhovateľovi priznaný preto, že podľa posudku posudkového lekára, pobočky v Trnave z 29. marca 2011 má navrhovateľ mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %, čo vyplýva zo zákonného spôsobu určenia sumy invalidného dôchodku, ktorý je uvedený v § 73 zákona o sociálnom poistení. Uviedol, že suma invalidného dôchodku poistencov s mierou poklesu o viac ako 70 % a s mierou poklesu 100 % je určená jednotne, čo znamená, že pri rovnakých ostatných činiteľoch ovplyvňujúcich sumu invalidného dôchodku, budú mať rovnakú výšku sumy invalidného dôchodku. Suma invalidného dôchodku bola krátená na polovicu v dôsledku stavu, ktorý si privodil sám požitím alkoholu. Konštatoval, že tvrdenie, že dôkaz o tom, že navrhovateľ bol pod vplyvom alkoholu, bol získaný nezákonným spôsobom, nemožno považovať za správny.

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podala odvolanie opatrovníčka navrhovateľa. Navrhla odvolaciemu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zmeniť a vo veci rozhodnúť tak, že ponechá navrhovateľovi invalidný dôchodok v plnej výške, bez krátenia. Uviedla, že jej syn 11. októbra 2009 pri dopravnej nehode utrpel ťažké zranenie mozgu, následkom čoho je stále v kóme. Zo záznamu z dopravnej nehody vyplýva, že príčinou dopravnej nehody bola nedovolená rýchlosť jazdy, neprispôsobenie rýchlosti jazdy svojím schopnostiam. Po dopravnej nehode mu bola vo Fakultnej nemocnici v T. odobratá krv, v ktorej bolo na základe výsledku toxikologickej analýzy zistené 0,74 g/kg promile alkoholu v krvi. Namietala, že podľa lekárskeho poznatku vodič motorového vozidla nie je schopný bezpečne viesť motorové vozidlo, ak hladina alkoholu v jeho krvi dosiahla najmenej 1 promile. V prípade zistenia menšieho množstva alkoholu v krvi vodiča, treba vždy preukázať, že jeho schopnosť viesť motorové vozidlo bola skutočne znížená. Poukázala na čl. 19 ods. 4 Nariadenia Prezidenta Policajného zboru č. 12/2009, o vykonávaní dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky sa za stav vylučujúci spôsobilosť podľa osobitných predpisov, ktorý si osoba privodila požitím alkoholického nápoja, považuje také zníženie fyzických schopností a psychických schopností, v dôsledku ktorého osoba nie je schopná bezpečne vykonávať akúkoľvek činnosť. Takýmto stavom sa rozumie stav, pri ktorom bola nameraná hodnota viac ako 0,48 (u navrhovateľa bola 0,35) miligramu etanolu na liter vydýchnutého vzduchu pri vyšetrení prístrojom. Má za

to, že výška alkoholu zistená u jej syna nemohla spôsobiť také zníženie fyzických a psychických schopností, v dôsledku ktorých by nemohol bezpečne viesť osobné motorové vozidlo. A teda ani nemohla byť príčinou dopravnej nehody a ani nemala vplyv na skutočnosť, že jej syn sa stal invalidný. Nebolo dokázané, že dopravná nehoda bola v príčinnej súvislosti s požitím alkoholu. Ani Sociálna poisťovňa neposudzovala schopnosť jej syna bezpečne viesť motorové vozidlo z hľadiska množstva požitého alkoholu, čo vo svojom rozsudku na str. 4 konštatuje aj Krajský súd v Trnave.

Odporkyňa vo vyjadrení na odvolanie navrhovateľa navrhla napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok z hľadiska dôvodov uplatnených v odvolaní, o ktorom rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 250 l ods. 2, § 250ja ods. 2 OSP) tak, že rozsudok krajského súdu potvrdil.

Podľa § 111 zákona o sociálnom poistení suma nemocenského a suma invalidného dôchodku je polovica sumy nemocenského a sumy invalidného dôchodku, ak sa poistenec stal dočasne práceneschopným alebo invalidným v dôsledku stavu, ktorý si privodil sám požitím alkoholu alebo v dôsledku zneužitia iných návykových látok.

Z obsahu spisov odvolací súd zistil, že navrhovateľ 11. októbra 2009, o 4,38 hod. pri dopravnej nehode po náraze autom do stromu utrpel ťažké zranenie predovšetkým mozgu, následkom čoho je stále v kóme. Rozhodnutím z 18. marca 2011 číslo X. Sociálna poisťovňa, pobočka v Trnave podľa § 175 ods. 2 a § 178 ods. 1 písm. a) bodu 18 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z. ustanovila navrhovateľovi za opatrovníčku na zastupovanie v tomto konaní o dôchodkovej dávke, jeho matku, JUDr. J. J. po zistení, že vzhľadom na svoj zdravotný stav navrhovateľ nemôže konať samostatne. Na základe žiadosti z 29. marca 2011 bol navrhovateľovi rozhodnutím z 28. apríla 2011 číslo X. podľa § 70 ods. 1 zákona o sociálnom poistení priznaný invalidný dôchodok v sume 186,40 € mesačne s účinnosťou od 30. januára 2010 na podklade posudku z 29. marca 2011, ktorý vypracovala MUDr. Z., posudková lekárka sociálneho poistenia, Sociálnej poisťovne, pobočky Trnava. Z posudku vyplýva, že po dopravnej nehode bol navrhovateľ 20 min. vykliesňovaný z vraku, utrpel závažné poranenia mozgu, tvárových kostí, zlomeninu ľavého predlaktia, urgentne bola

operácia hlavy pre rozsiahle krvácanie do mozgu vpravo, bola operovaná aj zlomenina ľavého predlaktia a zlomenina sánky. V decembri 2009 bola reimplantovaná lebková kosť, následne sa rana rozpadla, zhnisala, v apríli 2010 a v júli 2010 bol znovu operovaný, bola robená plastika a VP stómia. Od januára 2010 je prevažne doma, denne rehabilitovaný, odsávaný. Od januára 2011 má navrhovateľ neurčité stavy potenia s kŕčami, pre podozrenie na epilepsiu bola zahájená liečba. Navrhovateľ je preto invalidný pre rozhodujúce zdravotné postihnutie – stav po kraniocerebrálnom poranení, ťažká porucha narušujúca integritu mozgových funkcií, zaradené do kapitoly XV, oddielu F, pod pol.1, písmeno e) prílohy č. 4 zákona o sociálnom poistení s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozpätí 80 % - 100 %, podľa citácie § 73 ods. 1 zákona o sociálnom poistení má percentuálny pokles o viac ako 70 %. Suma invalidného dôchodku poistencov s mierou poklesu o viac ako 70 % je určená jednotne vzhľadom na toto kritérium. Navrhovateľ získal 11 rokov a 239 dní dôchodkového poistenia, čím splnil aj podmienku potrebného počtu rokov obdobia dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok.

Odvolač súd uvádza, že nie každá invalidita, ktorá vznikla po požití alkoholu je vždy jeho dôsledkom. Túto skutočnosť musí odporkyňa pred rozhodnutím o znížení invalidného dôchodku podľa § 111 zákona o sociálnom poistení zistiť nad akúkoľvek pochybnosť.

V konaní o výšku invalidného dôchodku však nebolo dostatočne preukázané, že navrhovateľ sa stal invalidným v dôsledku stavu, ktorý si privodil sám požitím alkoholu (v nemocnici v T. mu bola odobratá krv na widmarkovú skúšku za prítomnosti príslušníka policajného zboru, ktorou bola zistená v krvi prítomnosť 0,74 promile alkoholu). Hoci mu odporkyňa preskúmaným rozhodnutím s poukazom na § 111 ods. 1 zákona o sociálnom poistení priznala polovicu sumy z 361,50 €, teda len 180,80 € mesačne, nemala pre takýto postup vykonané dokazovanie v potrebnom rozsahu.

Predovšetkým treba zdôrazniť, že nebolo vykonané objektívne znalecké dokazovanie na okolnosť, či požitie alkoholu spôsobilo také zníženie fyzických a psychických schopností navrhovateľa, v dôsledku ktorých by nemohol bezpečne viesť osobné motorové vozidlo. Záznam o dopravnej nehode nepreukazuje nad akúkoľvek pochybnosť, že príčinou nehody bol alkohol a nie napr. neprispôsobenie rýchlosti, stav vozovky, alebo iná skutočnosť. Zo záznamu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Trnave, Okresného dopravného inšpektorátu v Trnave z 1. mája 2010 č. p. : ORP-p.1103/DI-TT-2009 o odložení veci podľa

§ 60 ods. 3 písm. a/ zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov nevyplýva ako jednoznačná a jediná príčina dopravnej nehody navrhovateľa požitie alkoholu a navrhovateľ vzhľadom na svoj zdravotný stav sa nemohol k veci vyjadriť a účinne sa brániť. Záznam z dopravnej nehody, spísaný 11. októbra 2009 o 7 hod. 54 min. obsahuje verziu dopravnej nehody, podľa ktorej navrhovateľ neprispôobil rýchlosť jazdy svojim schopnostiam, povahe a stavu vozovky, poveternostným podmienkam, v dôsledku čoho dostal s vozidlom šmyk, následne prešiel do protismeru kde zišiel z cesty vľavo, kde narazil do stromu. Ako príčina nehody bola označená rýchlosť jazdy a neprispôsobenie rýchlosti jazdy schopnostiam vodiča. Tento záznam je jedným z dôkazov, ktorý môže byť podkladom pre záver o príčine nehody, jeho obsah však nie je postačujúci. Dokazovanie o príčine nehody nebolo bez vypočítania navrhovateľa vykonané dostatočne a nebola skúmaná príčinná súvislosť medzi vznikom nehody a požitím alkoholu zo strany navrhovateľa. Skutočnosť, že sa k veci vzhľadom na svoj zdravotný stav nemohol vyjadriť, nemôže byť navrhovateľovi na ujmu a odporkyňa na základe doteraz vykonaného dokazovania nemôže vyvodiť, že príčinou nehody bolo požitie alkoholu a že invalidita navrhovateľa je dôsledkom jeho opitosti. Zo skutočnosti, že vodiči vo všeobecnosti majú po požití alkoholu tendenciu riskovať a neprispôobiť jazdu dopravným prostriedkom okolnostiam, nemôže odporkyňa bez ďalšieho vyvodit' bez riadnych dôkazov záver, že tak konal aj navrhovateľ. Hoci odporkyňa je orgánom odborne a vecne spôsobilým, aby stanovila, či príčiny nehody boli dostatočne a zákonným spôsobom zistené, ak o tejto otázke nerozhodol súd, musí tak však urobiť presne tak, ako by to urobil súd.

V danom prípade odporkyňa neposudzovala riadne schopnosť navrhovateľa bezpečne viesť osobné motorové vozidlo z hľadiska množstva alkoholu, ale posudzovala len príčinnú súvislosť vzniku invalidity s dopravnou nehodou navrhovateľa, čo pre záver o príčine jeho invalidity nepostačuje. Nevysporiadala sa s námietkami navrhovateľovej opatrovníčky, z ktorých vyplýva, že podľa lekárskeho poznatkov vodič motorového vozidla nie je schopný bezpečne viesť motorové vozidlo, ak hladina alkoholu v jeho krvi dosiahla najmenej 1 promile, čo v danej veci nebolo preukázané. Ponechala bez povšimnutia námietku, že v prípade zistenia menšieho množstva alkoholu v krvi vodiča treba vždy preukázať, že jeho schopnosť viesť motorové vozidlo bola skutočne znížená (pozri judikatúru k § 289 Trestného zákona).

Rovnako sa nevysporiadala riadne s námietkou, že v zmysle článku 19 ods. 4 Nariadenia Prezidenta Policajného zboru č. 12/2009 o vykonávaní dohľadu nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky za stav vylučujúci spôsobilosť podľa osobitných predpisov, ktorý si osoba privodila požitím alkoholického nápoja, sa považuje také zníženie fyzických schopností a psychických schopností, v dôsledku ktorého osoba nie je schopná bezpečne vykonávať akúkoľvek činnosť. Takýmto stavom sa rozumie stav, pri ktorom bola nameraná hodnota viac ako 0,48 miligramu etanolu na liter vydýchnutého vzduchu pri vyšetrení prístrojom.

Treba preto súhlasiť aj s tvrdením opatrovníčky navrhovateľa, uvádzaným v odvolaní, že skutočný stav veci nebol pred rozhodnutím zistený riadne, lebo aj odborné vyjadrenie o tom, či výška alkoholu 0,74 promile, zistená u navrhovateľa predstavuje 0,35 miligramu etanolu na 1 liter vydýchaného vzduchu pri vyšetrení prístrojom, chýba.

Nebolo teda dostatočne preukázané, že výška alkoholu v krvi, zistená navrhovateľovi spôsobila také zníženie fyzických schopností a psychických schopností, v dôsledku ktorých nemohol navrhovateľ viesť osobné motorové vozidlo a tiež nebolo preukázané, že požitý alkohol bol priamou príčinou invalidity navrhovateľa. Odvolací súd osobitne zdôrazňuje, že navrhovateľ nemal možnosť brániť sa a ani takúto možnosť doteraz nemá, preto nemožno nad akúkoľvek skutočnosť tvrdiť, že príčinou nehody a následne príčinou invalidity navrhovateľa bolo požitie alkoholu. Takouto skutočnosťou mohol byť napr. mikrospánok, hrozba stretu so zvieratkom alebo iná okolnosť, ktorá odporkyňi nie jej známa a bez vyjadrenia navrhovateľa ani nemôže byť zistená. Príčinná súvislosť medzi invaliditou navrhovateľa a požitím alkoholu preukázaná nebola, a preto rozhodnutie odporkyne nezodpovedá § 111 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, ktorý v danej veci odporkyňa použiť nemohla.

Odvolací súd s poukazom na uvedené sa nestotožnil so záverom krajského súdu o správnosti a zákonnosti preskúmaného rozhodnutia. Napadnutý rozsudok krajského súdu preto podľa § 220 OSP zmenil a rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konania a nové rozhodnutie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal, lebo úspešný navrhovateľ náhradu trov konania nežiadal (§ 151 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 OSP).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 27. februára 2013

JUDr. Elena Závadská, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :
Mária Kráľová